

28.7.2024

EK:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi yrittäjyydestä (18.6.2024)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätöksestä yrittäjyydestä.

EK korostaa, että koska kyseessä on valtioneuvoston periaatepäätös, tulee siinä painottaa voimakkaasti yrittäjyyden edistämistä ja sen keinoja ministeriörajat ylittäen. Yrittäjyyden edistäminen kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön vastuualueisiin. Periaatepäätös on samalla keskeinen väline muiden ministeriöiden ja hallinnonalojen toimijoiden sekä niitä koskevan poliittisen päätöksenteon sitouttamiseksi yrittäjyyden edistämiseen.

Tätä on syytä korostaa, sillä monet yrittäjyyden kehittämisen, kasvuyrittäjyyden sekä näihin kytkeytyvän omistajuuden keskeiset pidäkkeet liittyvät mm. valtiovarainministeriössä valmistettavaan veropolitiikkaan tai laaja-alaisesti eri hallinnonalojen sääntelykysymyksiin. Periaatepäätökseen olisikin mm. lisättävä oma verotuksen nykyistä suotuisampaa kehittämistä koskeva alakohtansa.

Suomessa on valmisteltu ministeriöiden toimesta tällä vuosikymmenellä lukuisia eri ohjelmia ja strategioita, joilla on pyritty löytämään avaimia Suomen taloudellisen suunnan kääntämiseksi myönteisemmäksi. Ohjelmissa tehdyt yrittäjyyteen ja omistajuuteen liittyvät esitykset ovat toimeenpanon osalta toteutuneet erittäin heikosti. Käynnissä olevissa ja tulevilla ohjelmissa on tehokkaamman toimeenpanon varmistamiseksi perusteltua kiinnittää erityishuomiota toimenpiteiden, tavoitteiden ja niiden mittaroinnin sekä seurannan konkretiaan.

EK esittää uudelleen harkittavaksi esitetyn periaatepäätöksen yleistä muotoa niin, että se laajan kuvailevan tekstin sijaan kiteyttäisi selkeämmin valtioneuvoston keskeisimmät periaatelinjaukset ja yhteiset tavoitteet yrittäjyyden edistämiseksi. Tässä lausunnossa jäljempänä esitetyt täydentävät huomiot ovat tehty nykymuotoisen lausunnon parantamiseksi.

Täydennystarpeita periaatepäätöksen osa-alueisiin

”1. JOHDANTO”

Johdannossa tulee mainita, miten Suomen kansantalouden suorituskyky on jäänyt jälkeen muista Pohjoismaista, mutta haluamme turvata niiden tapaan palvelut ja etuudet. Samalla on huomattava, miten Suomen vientivetoisuus ja viennin pk-intensiteetti on verrokkimaita mm. Ruotsia ja Tanskaa heikompi. Yrittäjyyden sekä siihen

Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen

28.7.2024

liittyvän viennin ja kansainvälistymisen vauhdittaminen on ainoa kestävä keino tilanteen muuttamiseksi pysyvästi paremmaksi.

Toimintaympäristön muutoksen asettamien haasteiden rinnalla on todettava, että sen asettamien uudistumistarpeiden rinnalla esiin nousee myös uusia mahdollisuuksia. Kyky tarttua niihin on mahdollisuus pk-sektorin kasvun käännteeseen, mutta edellyttää kunnianhimoista tavoitteellista yrittäjyyspolitiikka.

”2. LÄHTÖKOHDAT”

Toiseen kappaleeseen on lisättävä, että onnistuminen hallituksen tavoittelemassa yrittäjävetoisten Mittelstand-yritysten määrän kaksinkertaistamisessa vuoteen 2030 mennessä on keskeistä Suomen kilpailukyvyyn, talouskasvun ja työllisyyden näkökulmasta.

Kohtaan on syytä lisätä kappale, jossa todetaan realiteetit eli että T&K-panostuksia lukuun ottamatta kasvupolitiikan resurssit ovat niukat/niukkenevat. Tämä edellyttää nykyisten rakenteiden ja toimintatapojen ennakkoluulotonta läpikäyntiä ja tehostamista, jotta samalla julkisten toimien tasoa voidaan laadullisesti parantaa ja myös määrällisesti ylläpitää. Samalla on huolehdittava, että kasvavat T&K-panostukset parhaalla mahdollisella tavalla tukevat yrittäjyyttä ja kasvuyrittäjyyden kasvua. Julkisten panostusten ollessa rajattuja, on entistä paremmin kyettävä mahdollistamaan yksityisten resurssien käyttöä ja suuntautumista tukemaan yrittäjyyttä.

Maaseutualueiden kehittämiseen liittyvässä osiossa on nostettava esille rakennerahoista myönnettävien avustusten vaikuttavuuden arviointi ja instrumenttien kehittäminen edelleen tämän arvioinnin pohjalta tukemaan paremmin kasvuyrittäjyyttä.

”3. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET”

Yrittäjyyttä tukeva verotus ja sääntely on lisättävä listaan politiikkalohkoista, joissa valtiovallan yrittäjyyden edistämisen ”pääpaino” on. Lisäksi pk-yrityskentän vaikutusarviointien laadun kehittäminen on keskeistä hyvän sääntelyn osalta niin kansallisella kuin EU-tasolla.

”3.1. Yritysten uudistumisen, kasvun ja kansainvälistymisen tavoitteet”

Teollisuuden uudistuminen ja sen tavoitteet

Puhtaan siirtymän mahdollisuuksien hyödyntämisen rinnalla tulee nostaa esiin väestörakenteen muutoksen mahdollisuudet (mm. lääketeknologia, terveysteknologia) ja nouseminen teknologian hyödyntämisessä globaaliin kärkeen (mm. tekoälyratkaisujen soveltaminen, kvanttitekniikat jne.)

Puhtaan siirtymän mahdollisuuksien hyödyntäminen ja sen tavoitteet

Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen

28.7.2024

Lisäksi tulee mainita, että kestävyysääntelyä tulee kehittää suuntaan, joka ylläpitää yrittäjien mahdollisuuksia nähdä puhtaan siirtymän sääntely suomalaisille kilpailuetua rakentavana tekijänä sen sijaan, että se näyttäytyy vain kohtuuttoman hallinnollisen taakan aiheuttajana.

Ison kokoluokan puhtaan siirtymän investointien osalta on todettava, että niiden vauhdittaminen luo mahdollisuuksia myös pk-yrityksille ja tätä voidaan varmistaa myös erillisin toimin.

Digitalisaatio ja sen tavoitteet

Lisätään viimeiseen kappaleeseen maininta, että T&K-toiminnan lisäämiseksi pk-yrityksissä tuottavuuden kasvattaminen tulee nostaa viennin rinnalle yritysveltoisen T&K:n tavoitteena mahdollistaen näin merkittävän T&K-toimintaa harjoittavien pk-yritysten määrän lisäämisen. Tämä vauhdittaa erityisesti digitalisaatiota ja teknologian käyttöönottoa pk-yrityksissä.

Julkinen yritysrahoitus ja sen tavoitteet

Tavoitteena tulee nostaa selkeästi esille, että julkisen yritysrahoituksen täydentyvyys edellyttää sen riskinottokyvyn vahvistamista nykyisestä, markkinapuutteisiin keskittyen. Erityistä lisähuomiota vaaditaan mm. scale up-vaiheen ja teollisten demolaitosten rahoitukseen.

TKI-toiminta ja sen tavoitteet

Kohdassa tulee huomioida aiemmassa ”Digitalisaatio ja sen tavoitteet” kohdassa esitetty lisäys.

Toisen kappaleen loppuun on lisättävä maininta, että ”TKI-toiminnan tuloksellisuuden varmistamiseksi on vaalittava kaupallistamiseen, markkinoille pääsyyn ja vienninedistämiseen suunnattavia panostuksia ja priorisoitava niiden kehittyminen myönteisesti rinnakkain T&K-panostusten kanssa”.

Palvelualat ja sen tavoitteet

Palvelualoja koskeva kohta olisi hyvä siirtää periaatepäätöksessä seuraavaksi heti teollisuuden tarkastelun jälkeen. Lisäksi Suomeen suuntautuva matkailu tulee huomioida yrittäjyyden periaatepäätöksessä. Ilmastonmuutos ja siitä seuraavat matkailun trendien muuttuminen tarjoavat Suomelle erinomaiset mahdollisuudet kasvattaa osuuttaan kansainvälisessä matkailussa.

Ulkomaalaisten matkailijoiden houkuttelevuus Suomeen edellyttää merkittävää panostamista matkailun markkinointiin. Suomen tunnettuus matkailumaana on heikko, mutta ilmastonmuutos ja matkailun trendien muuttuminen tarjoaa Suomelle hyvät mahdollisuudet kasvattaa osuuttaan kansainvälisessä matkailussa.

Omistajanvaihdokset ja niiden tavoitteet

Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen

28.7.2024

Osuuden loppuun on lisättävä kappale, jossa todetaan että ”omistajanvaihdosten sujuvoittamiseksi verotusta on kehitettävä suunnitelmallisesti tukemaan niitä entistä paremmin”.

Lisäksi lisätään Finnveran omistajanvaihdosten rahoittamista koskevaan kohtaan, että sitä on edelleen kehitettävä.

Kasvuyrittäjyys ja sen tavoitteet

Kolmanneksi kappaleeksi tulee lisätä hallitusohjelman kirjaus: ”Talouden ja viennin kivijalkaa vahvistetaan sitoutumalla toimenpiteisiin, joilla tuplataan kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrä vuoteen 2030 mennessä.” Kirjaus on ylihallituskautinen mikä korostaa hallituksen tarvetta kirjata se omaan periaatepäätökseensä.

Yritysten kansainvälistyminen ja sen tavoitteet

Kohdassa on todettava, että TF-uudistamisella on kyettävä parantamaan yrityksille tarjottavien palveluiden laatua ja saatavuutta. Tämä edellyttää entistä sujuvampaa palvelupolkua, parempaa reaktiokykyä sekä vienninedistämisen henkilöresurssien säilyttämistä vähintään nykytasolla. Keskipitkällä aikavälillä tulee priorisoiduilla markkinoilla kyetä nostamaan resurssit keskeisimpien verrokkimaiden tasolle. Yrityksille kohdistetun palvelutarjoaman laajentamiseksi keskeisiä verrokkimaita vastaavalle tasolle, tulee selvittää myös maksullisten peruspalveluiden toteuttamismahdollisuus.

Aluehallintouudistus ja elinvoimakeskusten sekä niiden tavoitteet

Tulevia elinvoimakeskuksia käsittelevään kohtaan tulee lisätä, että niillä tulee olla riittävät välineet ja osaaminen toimia toimialueellaan elinvoiman kehittämisen yhteen kokoavana toimijana.

”3.2. Osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuuden tavoitteet

Yrittäjyyskasvatus ja sen tavoitteet

Lisätään viimeiseen ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen T&K-toimintaa koskevaan kappaleeseen maininta, että niiden yritysysteistyön vaikuttavuutta yrittäjyyteen ja kasvuun on seurattava aiempaa tarkemmin.

Osaavan työvoiman saatavuus ja osaamisen vahvistaminen sekä niiden tavoitteet

EK muistuttaa, että koska kyse on yrittäjyyttä koskevasta periaatepäätös tulisi myös osaamista koskevan osion käsitellä ensisijaisesti yrittäjyyden edistämistä koulutusjärjestelmässä. Periaatepäätökseen tulisi sisältyä seuraavat yrittäjyyden edistämistä koskevat linjaukset:

Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen

28.7.2024

- 1) Jokaisen lapsen ja nuoren on tärkeää kokeilla ja oppia yrittäjyys-, työelämä- ja taloustaitoja perusopetuksesta alkaen;
- 2) Koko koulutusjärjestelmää koskevat yrittäjyyskasvatusta koskevat linjaukset päivitetään OKM:n johdolla tämän hallituskauden aikana ja
- 3) Käynnistetään pk-yritysten omistajavaihdojen tueksi ns. jatkajakouluja eri puolilla Suomea ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyössä.

TE-palvelut 2024-uudistus ja sen tavoitteet

TE-palveluiden osalta on tarpeen huomauttaa, että uudistuksen myönteisistä vaikutuksista ei ole takuita ja siihen sisältyy riskejä, niin tarjottavien palveluiden laadun näkökulmasta henkilöstöasiakkaille ja yrityksille kuin mahdollisesti työvoiman liikkuvuuden osalta.

Lisätään osion loppuun maininta, että synergioista saatavia tehostamishyötyjä, kykyä tuottaa aidosti yrittäjyyttä tukevia palveluita sekä tukea myös tarkoituksenmukaista työvoiman alueellista liikkuvuutta on seurattava sekä kehitettävä tarvittaessa rakennetta edelleen laadun parantamiseksi.

Työmarkkinauudistukset ja niiden tavoitteet

Toisin kuin luonnostekstissä kerrotaan, yksinyrittäjien määrä Suomen työllisistä väheni Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tietojen mukaan vuonna 2023. Osan näistä kuvailu keinotekoisiksi järjestelyiksi on myös ongelmallista. Jos yksinyrittämisen ja työsuhteen välisiin määrittelykysymyksiin halutaan viitata, tulisi tämä tehdä neutraalimmin.

Viimeisessä kappaleessa paikallisen sopimisen osalta tulee huomioida, että tavoitteena on toisin sopimisen mahdollisuuksien lisääminen, ei pelkästään asian tarkastelu.

”3.3. Toimivat markkina ja kilpailullisuus sekä niiden tavoitteet”

Toimivat markkinat ja kilpailullisuus sekä niiden tavoitteet

Yrittäjyyden periaatepäätöksessä tulee linjata voimakkaammin tasapuolisten kilpailuolosuhteiden ja -edellytysten varmistamisesta. Kilpailuneutraalisuudesta huolehtiminen on tärkeää etenkin pk-yritysten kannalta.

Lisätään SME Envoy -kohtaan huomio, että EU-tason yrittäjyysvaikuttamiseen on varattava riittävät resurssit ja yhteistyön elinkeinoelämän järjestöjen kanssa on ol-tava tiivistä.

Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen ja sen tavoitteet

Yrittäjyyden periaatepäätöksessä tulee asettaa tavoitteeksi nykyistä selkeämmin sääntelyn keventäminen ja hallinnollisen taakan keventämiselle tulee

Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen

28.7.2024

kunnianhimoisempi tavoite. Yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta ei riitä, että sääntely ei nykyisestäään kasva. Sääntelyä tulee vähentää ja tarpeettomia normeja tulee purkaa, mihin jo hallitusohjelmakin kannustaa.

EU:n ympäristö- ja vastuullisuussääntely on tuonut ja tuomassa lisää raportointivaateita ja hallinnollista taakkaa yrityksille. Erityisesti pk-yrityksien kannalta hallinnollinen taakka voi olla kohtuuton tai jopa ylitsempääsemätön. Erilaisia keinoja raportointivelvoitteiden keventämiseksi tulee selvittää, samoin kuin yrityksille tarjottavan keskitetyn viranomaisraportointiväylän toteuttamista. Lähtökohtana tulee olla "raportoi vain kerran"-periaatteen noudattaminen.

Lisätään maininta, että EU-sääntelyn päälle muodostunutta kansallista ns. Suomilisiä on arvioitava kaikilla hallinnonaloilla ja purettava tavoitteellisesti.

Julkisten hankintojen kehittäminen ja sen tavoitteet

Lisätään viimeiseksi kappaleeksi tavoite, että julkisen palvelutuotannon kustannukset on tehtävä läpinäkyviksi ja mahdollistettava näin poliittisille päätöksentekijöille yksityisen ja julkisen palvelutuotannon todellisten kustannusten arvioinnin. Tämä palvelee julkisten hankintojen kehittämisen lisäksi välillisesti myös julkisen palvelutuotannon tehostamista ja tätä kautta hillitsee yrittäjille ja pk-yrityksille aiheutuvaa verotaakkaa.

Todetaan, että hankintoja on kehitettävä tavalla, joka mahdollistaa tarjouskilpailuihin osallistumisen kaikenkokoisille yrityksille lisäten näin kilpailua ja julkisen sektorin kustannustehokkuutta. Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina siten, että myös pk-yritykset pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

EU-vaikuttaminen ja sen tavoitteet

Kootusti pk-yrittäjäkentän näkökulmasta Suomen keskeisimmät EU-vaikuttamistarpeet liittyvät 1) parempaan sääntelyyn, riittäviin pk-vaikutusarvioiteihin ja raportointirasitteen optimointiin, 2) rahoituksen saatavuuden turvaamiseen sekä 3) kaksoissiirtymän vaatimiin osaamistarpeisiin ja osaavan työvoiman saatavuuteen.

Lisätään osioon takausohjelmien tuonti kotimaisille rahoituslaitoksille EU-rahoituksen hyödyntämisen kasvattamiseksi.

Lisätään toisen kappaleen loppuun maininta, että sisämarkkinoilla tulee lisätä myös jäsenvaltioiden rajojen yli rakentuvia hankkeita.

Lisätään kolmannen kappaleen loppuun maininta, että Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti siihen, että komission esittämä raportointivaatimusten vähentäminen -25 % toteutuu pk-yritysten kohdalla alkavan komissiokauden aikana.

Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen

28.7.2024

Lisätään maininta, että pk-yritysten näkökulmasta on tärkeää, että reilu kilpailu ja kuluttajien oikeudet turvataan suhteessa kolmansista maista käsin toimiviin verkko-kauppoihin ja edistetään tasapuolisia kilpailuedellytyksiä eurooppalaisten yritysten ja globaalisti toimivien digijättien välillä.